

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, Boční II / 1401, 141 31 Praha 4, tel. 267 103 040, info@astro.cz

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti číslo 88 z 26. 9. 2006

Cena Littera Astronomica za rok 2006

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera Astronomica za rok 2006 popularizátora astronomie RNDr. Oldřicha Hlada z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Slavnostní předání ceny proběhne v pátek 13. října 2006 od 16:00 ve Velkém sále budovy Staré radnice na Havlíčkově náměstí v Havlíčkově Brodě. Laureát při této příležitosti přednese přednášku „Několik slov o hvězdách“. Předání ceny i přednáška jsou přístupné veřejnosti.

Cena Littera Astronomica České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti, která svým literárním dílem významně přispěla k popularizaci astronomie u nás. Littera Astronomica byla poprvé udělena v roce 2002 a jejími držiteli se dosud stali Doc. Josip Kleczek z Astronomického ústavu AV ČR, Dr. Jiří Grygar z Fyzikálního ústavu AV ČR, Ing. Antonín Růkl z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy a Ing. Pavel Příhoda také z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Cenu dotuje knihkupectví Kanzelsberger, a.s. (www.kanzelsberger.cz) a Společnost Astropis (www.astropis.cz).

Laureát převezme cenu z rukou knihkupce Jana Kanzelsbergera a spisovatelky a ředitelky 16. Podzimního knižního veletrhu v Havlíčkově Brodě PhDr. Markéty Hejkalové.

RNDr. Oldřich Hlad se narodil 30.12.1934 v Praze. V roce 1951 přišel na hvězdárnu v Praze na Petříně a v roce 1952 se stal jejím demonstrátorem. Vystudoval matematiku a fyziku. V letech 1958 až 1961 působil jako středoškolský profesor těchto předmětů včetně astronomie na žateckém gymnáziu. V roce 1961 nastoupil jako samostatný odborný pracovník do pražského planetária, s nímž a pražskou hvězdárnou na Petříně spojil své životní poslání. Od roku 1965 do začátku 21. století byl ředitelem Hvězdárny hlavního města Prahy, později Hvězdárny a planetária hlavního města Prahy. Externě přednášel na vysoké škole. Publikuje v populárních a odborných časopisech. Je spoluautorem či autorem scénářů pro výstavy (např. Johannes Kepler a Praha) a také scénářů k populárně vědeckým filmům. Podílel se na tvorbě učebnic, budování databanky a tvorbě mapových děl, pronesl nespočet přednášek a připravil řadu komponovaných pořadů. Je čestným členem České astronomické společnosti a členem Jednoty českých matematiků a fyziků.

Z knih zasluží jmenovat především Vesmír jistot a otazníků (spoluautor) a Přehled astronomie (spoluautor). Rozsáhlou kapitulu pak tvoří mapy oblohy v mnoha vydáních a provedeních. Mapa oblohy bylo vydána 15 x včetně např. Německa, Polska, Maďarska a Holandska. Mezi významné počiny patří také Atlas coeli novus 2000.0, který sleduje tradici slavného Bečvářova atlasu.

16. Podzimní knižní veletrh se koná ve dnech 13. - 14. října 2006 v Kulturním domě Ostrov v Havlíčkově Brodě. Podrobnosti o 16. Podzimním knižním veletrhu a jeho programu naleznete na <http://www.hejkal.cz/trh/>. Letošním tématem veletrhu je Vesmír v nás a kolem nás. Téma veletrhu i doprovodný astronomický program odráží mj. mimořádnou událost letošního roku - 26. valné

shromáždění Mezinárodní astronomické unie, které se pod záštitou prezidenta republiky a dalších významných osobností konalo v srpnu v Praze. Česká astronomická společnost v Havlíčkově Brodě již po páté slavnostně udělí cenu Littera Astronomica za literaturu spojenou s astronomií.

Astronomický výběr z programu 16. Podzimního knižního veletrhu:

Po celou dobu konání veletrhu

Stánek České astronomické společnosti a Nakladatelství Aldebaran nabízí prodej knih, projekci, model marsovského vozítka z Lega na povrchu Marsu a také losování o fotografie vesmíru z významných světových hvězdáren.

Pozorování Slunce dalekohledem (zdarma). Za jasného počasí nabídneme návštěvníkům veletrhu, ale i kolemjdoucím pohled na Slunce přes filtry, kterými je možné pozorovat sluneční skvrny a protuberance. Pozorování se uskuteční po dobu veletrhu (v pátek 12 - 19, v sobotu 9 - 17) před Kulturním domem Ostrov. V případě zatažené oblohy předvedeme vlastnosti dalekohledu na pozemských objektech. Za deště se pozorování nekoná. Zajišťuje Jihlavská astronomická společnost.

Pátek 13. října 2006

- **13:30 - 15:00** autogramiáda laureáta ceny Littera Astronomica 2006 RNDr. Oldřicha Hlada na stánku České astronomické společnosti
- **16:00** slavnostní předání ceny Littera Astronomica 2006 na Staré radnici na náměstí, Havlíčkův Brod
- **16:15** přednáška laureáta ceny Littera Astronomica 2006 RNDr. Oldřicha Hlada „Několik slov o hvězdách“ na Staré radnici na náměstí, Havlíčkův Brod
- **20:30 (do cca 21:30)** za jasného počasí večerní pozorování oblohy dalekohledy z náměstí v Havlíčkově Brodě (zajišťuje Jihlavská astronomická společnost), město na dobu pozorování pohasne!

Sobota 14. 10.2006

- **14:30** zahájení **výstavy fotografií Naše hvězdárny** v Muzeu Vysočiny v Havlíčkově Brodě. Výstavu zahájí RNDr. Jiří Grygar, CSc. spolu s autorem Ing. Štěpánem Kovářem. Výstava potrvá do 22.10.2006.

V České republice má výstavba astronomických observatoří velkou tradici. Praha byla místem, kudy doslova kráčely dějiny astronomie, když se zde na počátku 17. století setkali významní astronomové Tycho Brahe a Johannes Kepler. Druhý jmenovaný v domě v Karlově ulici u Karlova mostu, definoval dva nebeské zákony o pohybu planet, fundamentální zákony nebeské mechaniky. O století později vznikla ve věži pražského Klementina první hvězdárna zásluhou prof. Josefa Steplinga. Ten ji vybavil přístroji z vlastních peněz a tím jakoby předznamenal, jak budoucí hvězdárny mohou vzniknout - pouze nebývalým úsilím zakladatelů. Na území České republiky bylo vystavěno přes 160 nejrůznějších typů hvězdáren. Předkládaný soubor fotografií představuje výběr z tohoto počtu tak, aby každý typ hvězdárny byl zastoupen. Výstava je součástí rozsáhlého architektonicko-astronomického projektu zaměřeného na dokumentaci a sběr historického materiálu o mimořádném fenoménu - české hvězdárně. Kromě dokumentární hodnoty je tento soubor především ryzím svědectvím o neuvěřitelné vynalézavosti a

schopnostech improvizace jejich tvůrců, svědectvím o mimořádném nadšení a pili při snaze pochopit alespoň část z nekonečného kosmu.

- **15:00 - 17:00** v Muzeu Vysočiny v Havlíčkově Brodě **panelová diskuze** na téma **Astronomie po pražském valném shromáždění Mezinárodní astronomické unie** (na témata Proč Sluneční soustava dále už jen s osmi planetami, Pohled na nejstarší hvězdy ve vesmíru, Česká astronomie v porovnání se zahraničím a další promluví účastníci 26. valného shromáždění IAU - moderuje a komentuje čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc.)

Kromě České astronomické společnosti na přípravě spolupracuje Nakladatelství Aldebaran (nva@nva.cz), Jihlavská astronomická společnost (<http://hvezdarna.astro.cz/jihlava/>) a Supra Praha, s.r.o. (www.celestron.cz). Více informací o 16. Podzimním knižním veletrhu najdete na www.hejkal.cz.

Pavel Suchan

tiskový tajemník České astronomické společnosti

Bibliografie Oldřicha Hlada:

Hlad, Oldřich - Hovorka, František - Sojka, Petr - Weiselová, Jitka
Atlas coeli novus 2000.0(1900.0-2050.0)
Praha, ETC publishing a Hvězdárna a planetárium hl.m.Prahy. 1998
40 mapových listů (2x20), formát A2, síť, šestijazyčné vysvětlivky

Chlebeček, Aleš - Hlad, Oldřich – Procházková, Eva – Pinkava, Jindřich
Fyzika v perspektivě času. Skripta.
Praha, Hvězdárna a planetárium hl.m.Prahy 1987.
283 stran, černob. obr., fotogr. v textu.

Hlad, Oldřich
Grafy a diagramy z astronomie a astrofyziky. Diafilm
Praha, Svoboda 1990.
1 diafilm, 58 stran doprovodného textu.

Hlad, Oldřich - František Hovorka - Pavla Polechová - Jitka Weiselová
Hvězdná obloha 2000.0.
(1. knižní vydání „Severní a jižní hvězdná obloha 2000.0,
2 mp a text, z r. 1985)
Praha, Geodetický a kartografický podnik 1988.
18 mp., 47 stran textu.

Hlad, Oldřich – Denk, Zdenko
Hvězdy s arabskými názvy. Stars mit arabic Names, Fixsterne mit arabischen Namen.
Praha, Hvězdárna a planetárium hl.m.Prahy 1996.
73 stran, text čes., angl., něm.

Helebrant, Jan - Hlad, Oldřich - Hovorka, František
Mappa Coeli. Hvězdná mapa pro každou hodinu a den. Fáze Měsíce 1991 – 2009.

Chomutov, Veros 1991
Karton s otočným kotoučem plexi.

Hlad, Oldřich – Hovorka, František – Polechová, Pavla - Sojka, Petr - Weiselová, Jitka
Mapa oblohy – Sky Map - Himmelskarte 2000.0
Praha, Kartografie 1995.
1 mapa oboustranná

Hlad, Oldřich – Hovorka, František – Sojka, Petr - Weiselová, Jitka
Mapa oblohy – Sky Map - Himmelskarte 2000.0
Brno, ZES - Praha, Hvězdárna a planetárium hl.m. Prahy 1998.
(Sev. a již. obloha natištěna na jedné straně mapy, katalog k mapě v samostatné příloze)

Hlad, Oldřich – Pavloušek, Jaroslav
Mars.
Praha, Štefánikova hvězdárna /1968/.
Nestránkováno, černob. obr., fotogr. v textu. Mapa Marsu v textu.

Hlad, Oldřich – Pavloušek, Jaroslav
Měsíc.
Praha, Lidová hvězdárna 1968.
Nestránkováno, černob. obr., fotogr. v textu.

Hlad, Oldřich a kol.
Návod ke zhotovení amatérského astronomického dalekohledu.
Praha, Štefánikova hvězdárna 1969.
39 stran, obr. v textu

Hlad, Oldřich – Pavloušek, Jaroslav
Přehled astronomie.
Praha, SNTL 1984.
393 stran, černob. obr., fotogr. v textu.

Hlad, Oldřich – Pavloušek, Jaroslav
Přehled astronomie. 2. přepr. a dopl. vyd.
Praha, SNTL 1990.
427 stran, černob. obr., fotogr., tabulky, schémata v textu, barev. fotogr. na příl.

Hlad, Oldřich – Hovorka, František – Polechová, Pavla - Weiselová, Jitka
Severní a jižní hvězdná obloha 2000.0
Praha, Geodetický a kartografický podnik 1985.
2 mapy, text 27 stran.

Hlad, Oldřich - Weiselová, Jitka
Souhvězdí naší oblohy.
Praha, ČTK-Pressfoto pro Hvězdárnu a planetárium hl.m. Prahy, 1986.
51 karet= map, textová část čes., rus., něm., angl., pol., maďar.

Hlad, Oldřich – Pavloušek, Jaroslav
Vesmír jistot a otazníků.
Praha, ČTK 1978.
237 stran.

Hlad, Oldřich – Vonásek, Milan

Využití lidových hvězdáren a planetárií ve školní výuce.

Rokycany, Lidová hvězdárna ve spolupráci s Planetáři PKOJF Praha 1965.
88 listů.

Hlad, Oldřich a kol. (sest.)

Významné osobnosti v dějinách astronomie na Slovensku.

I. Zborník referátů z celost. semináře ... Ul'anka, 25-27 apríl 1989.

Hurbanovo, Slov. ústredie amatér. astronomie.

126 stran, černob. fotogr. v textu.

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cz/download/>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 267 103 040, fax: 272 769 023, e-mail: suchan@astro.cz.
